

چرا بخش خصوصی از پروژه‌های دولتی استقبال نمی‌کند؟

در بودجه سال 1398 هیچ برنامه‌ای برای ساماندهی 600 هزار میلیارد تومان پروژه نیمه تمام عمرانی ارائه نشده است. به گفته رئیس کمیسیون عمران مجلس به دلیل عدم ارائه اطلاعات درباره طرح‌های نیمه‌تمام عمرانی به بخش خصوصی آنها از ورود به این طرح‌ها استقبال نمی‌کنند.

چگونگی اتمام طرح‌های نیمه تمام به یکی از چالش‌های مهم دولت تبدیل شده است. دولت به دنبال این است که تا با قانع کردن بخش خصوصی، سرمایه‌های آنان را برای مشارکت در تکمیل حدود سه هزار طرح نیمه تمام کشور که بیشتر آنها از دولت قبل به ارث رسیده است، جلب کند. سه سال است که طرح واگذاری پروژه‌های نیمه تمام به بخش خصوصی به شکل جدی مطرح شده و در بودجه‌های سالانه مورد توجه قرار می‌گیرد اما این طرح نیز خود به یک طرح نیمه تمام تبدیل شده و همچنان به سرانجام نرسیده است.

«در حال حاضر 600 هزار میلیارد تومان پروژه نیمه تمام عمرانی وجود دارد که دولت هم در بودجه سال آینده هیچ برنامه جدیدی برای ساماندهی این میزان پروژه نیمه تمام عمرانی ارائه نکرده است.» محمدرضا رضایی، رئیس کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی بیان اینکه مسئولان حاضر به ارائه اطلاعات درباره پروژه‌های عمرانی به بخش خصوصی نیستند، به این‌ها گفته است: «همین عدم ارائه اطلاعات باعث شده که بخش خصوصی هم آگاهی از وضعیت پروژه‌ها نداشته باشد و از ورود به آن استقبال نکند.»

به گفته رئیس کمیسیون عمران مجلس، آن قدر سنگ اندازی و مانع تراشی می‌کنند تا بخش خصوصی قید ورود به پروژه‌های عمرانی را می‌زند. به بخش خصوصی اعتمادی وجود ندارد و به دلیل مشکلات متعددی که ایجاد شده بخش خصوصی هم جرات نمی‌کند که وارد اجرای پروژه‌های نیمه تمام عمرانی شود.

خردادماه سال 1395 بود که علی‌عبدالعلی زاده، به عنوان رئیس «کارگروه پیگیری پروژه‌های نیمه تمام» درباره «**جزئیات واگذاری پروژه‌های نیمه تمام به بخش خصوصی**»، به پایگاه خبری اتاق ایران گفته بود: «در شورای اقتصاد، طبق آیین نامه ماده 27، به دولت اجازه داده شده که بخشی از پروژه‌ها و طرح‌های نیمه تمام، به بخش خصوصی واگذار شود.» به گفته عبدالعلی زاده «دولت می‌خواهد با سیاست تشویقی بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری در این عرصه وارد کند؛ تا پروژه‌های نیمه تمام تکمیل و به بهره‌برداری برسد.»

عبدالعلی زاده همچنین گفته بود: «انواع روش‌ها برای واگذاری پیش‌بینی شده است. سرمایه‌گذار می‌تواند پروژه را بخرد و به بهره‌برداری برساند. اما اجازه تغییر کاربری نخواهد داشت؛ مثلاً اگر این طرح نیمه تمام یک مدرسه باشد باید در نهایت مدرسه باقی‌ماند و بخش خصوصی اجازه تغییر کاربری ندارد.» مشخصه دیگر این مصوبه این است «بخش خصوصی می‌تواند به جای خریدن این طرح‌ها با اجاره به شرط تملیک در ساخت، بهره‌برداری و برگرداندن آن پروژه‌ها به دولت در این طرح همکاری کند. مثلاً بیمارستان نیمه تمام را از دولت بخرد و بعد از تکمیل آن، باتوجه به هزینه‌ای که در این پروژه صرف کرده، 10-15 سال این بیمارستان را اداره کند و آن را به دولت بازگرداند. در این صورت هم تغییر کاربری ممکن نیست.» روش واگذاری متداول به طرق دیگری هم ممکن است: «مثلاً سرمایه‌گذار، سرمایه وارد پروژه می‌کند و آن را مدیریت می‌کند و با قید مدت معین، دولت بعد از مدت معلوم سند را به این سرمایه‌گذار منتقل می‌کند.» او درباره مشخصه دیگر این آیین نامه گفته است: «راهکار بسته نیست؛ به هر شکلی که دولت بتواند با بخش خصوصی به توافق برسد راهکار را باز گذاشته و می‌تواند با بخش خصوصی به توافق برسد. این انگیزه خیلی خوبی است و روش‌ها محدود به یک یا دو روش نیست. بخش خصوصی می‌تواند با ارائه راهکار با دولت به توافق لازم برسد.»

عبدالعلی زاده گفته: «یکی دیگر از ویژگی‌های این مصوبه این است که دولت در ابتدای کار پولی را از بخش خصوصی طلب نمی‌کند؛ حتی اگر بخش خصوصی بگوید که این بیمارستان را می‌خواهم بخرم، تکمیل کنم و به بهره‌برداری برسانم، باز هم دولت در اول از بخش خصوصی پول نمی‌خواهد. یعنی بعد از تکمیل و بهره‌برداری و در نهایت چند سال بعد از بهره‌برداری از بخش خصوصی پول می‌خواهد. این هم امتیاز بزرگ این طرح است.» به گفته عبدالعلی زاده، در واگذاری این طرح‌ها دولت نمی‌گوید که من این طرح‌ها را می‌فروشم؛ می‌گوید این طرح را چند می‌خرید؟ دولت پیشنهاددهنده است و در نهایت، بخش خصوصی با سرمایه‌گذاری می‌تواند طرح را تکمیل کند.

کدام طرح واگذار می‌شود؟

همان زمان برای اینکه تصمیم‌گیری سریع‌تر باشد و در آینده پایدار باشد؛ در آیین نامه، کمیته واگذاری طرح‌های نیمه تمام پیش‌بینی شده است. در طرح‌های ملی، برای هر وزارتخانه یک کمیته واگذاری پیش‌بینی شده است؛ ولی در طرح‌های استانی برای هر دستگاه و بخش این کمیته واگذاری تهیه دیده شده که اختیارات کافی دارند. تا هم بتوانند پروژه‌ها را واگذار کنند و هم دستگاه‌های اجرایی را وادار کنند تا پروژه‌های قابل واگذاری را به بخش خصوصی واگذار کنند.

رئیس وقت «**کارگروه پیگیری پروژه‌های نیمه تمام**» بار دیگر آبان ماه درباره جزئیات واگذاری پروژه‌های نیمه تمام به بخش خصوصی، به **پایگاه خبری اتاق ایران** گفته: «ما قبلاً در حوزه واگذاری‌ها با مشکلاتی مواجه بودیم ولی با اصلاح آیین نامه‌ها و مقررات این موانع برطرف شده است.»

او گفته: «از شهریور سال 1395 تا الان تا حدود زیادی این موانع برطرف شده است و 4 هزار پروژه واگذار شده است. اما خیلی از پروژه‌ها واگذار نشده است.»

به گفته عبدالعلی زاده دولت می‌خواهد با سیاست تشویقی بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری در این عرصه وارد کند؛ تا پروژه‌های نیمه تمام تکمیل و به بهره‌برداری برسد. راه هم برای این واگذاری‌ها هموار شده است، ساختار واگذاری طراحی شده است و بخش خصوصی می‌تواند در تکمیل این پروژه‌ها همکاری کند.

او اعلام کرده بود در طرح‌های نیمه تمام به تفکیکی حوزه آمار نداریم اما در کل 63 هزار طرح نیمه استانی داریم و حدود 7 هزار طرح ملی نیمه تمام در کشور است که مجموع این طرح‌ها حدود 70 هزارتا است که حدود 4 هزار طرح واگذار شده است.

۲۰۰ هزار میلیارد تومان پروژه نیمه تمام عمرانی داریم

چندی پیش محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی در گفت‌وگو با «مهر» اعلام کرده: «ما ۲۰۰ هزار میلیارد تومان پروژه نیمه تمام داریم که با سالی ۷ یا ۸ میلیارد تومان بودجه، سال‌ها طول می‌کشد تا تمام شود. بنابراین نیازمند روش‌های دیگری برای تأمین منابع مالی هستیم.»

حالا رئیس کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی از نبود اراده در دولت برای واگذاری طرح‌های نیمه تمام عمرانی می‌گوید. او معتقد است: «برای اجرای پروژه‌های نیمه تمام عمرانی هیچ راهکاری جز واگذاری آنها به بخش خصوصی با ارائه تسهیلات و مشوق‌ها نداریم. متأسفانه مدیران دولتی به این پروژه‌ها چسبیده‌اند و حاضر به واگذاری آنها به بخش خصوصی نیستند. سیاست مجلس این است که واگذاری پروژه‌ها به بخش خصوصی را به دولت تکلیف کند نه اینکه تنها به توصیه‌های دربارین باره به مسئولان اکتفا کنیم.»